GAZETA LWOWSKA.

We Srodę **N^ro. 64.** 7. Czerwca 1826.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— *Z Wiednia.* —

W skutek naywyższego patentu z d. 21. Marca 1818 przedsięwzięto w d. 1. Czerwca b. r. o godz. 10. rano czterdzieste piąte losowanie dawnego w pieniądzach papierowych procentowego długu Stanu w przeznaczonym do tego lokalu przy ulicy zwaney *Singerstrasse* w klasztorze Franciszkanów.

Gazeta Preszburgska donosi pod d. 26. Maia: »Po ukończeniu Poselswa na setnem posiedzeniu Seymu w d. 23. z. m. względem Kontrybucyi, i innych punktów w Naywyższey rezolucyi z d. 9. Kwietnia r. b. zawartych, Stany z powodu maiących być wziętych pod rozwagę przedmiotów, uchwaliły, aby z preferencyialyiami rozpoznać naypierwey stosunki pieniężne prywatnych. Na posiedzeniu cyrkularném w d. 24. z. m. obadwa powyższe poselstwa co do stylu poprawiono, i przesłano takowe o godz. 11. na początku 101. posiedzenia do Izby Magnatów, która się o godzinie 12. zebrała, gdzie wspomnione poselstwa odczytane i dyktaturze oddane zostały.

Wielka klassyczna Loteryia u J. Bogscha, obeymuiąca 107,700 traferów, czyli numerów wygrywaiących.

Każdy los w pierwszey klassie musi wygrać pewnie raz, a 1000 wyciągnionych losów 2 razy.

Następuiące realności będą wygrane i wygrywaiącym bez długów oddane, lub za takowe summy wykupna w gotowiźnie wypłacone:

	W. W. ZR.
1. Realność Pfaffenberg, zwana Niebo, czyli summa wykupna w gotowiźnie	150000
2. Piec topialny i kopalnia w Bundschuh czyli summa wykupna	100000
3. Piec topialny i kopalnia w Kendlbruk czyli summa wykupna	50000
4. Hamernia, fabryka goździ i drutu w Mauterndorfie, czyli summa wykupna	30000
5. Hamernia w St. Andre, czyli summa wykupna	20000
Realności 5, ogólna summa wykupna ..	350000

Pomienione 5 realności wygrane będą podług zupełnie nowego planu, dotąd nie używanego, a nawet żadna loteryia na dobra, ni kraiowa, ni zagraniczna nie pochlubi się tak wielką liczbą, 107,700 bardzo znacznych traferów.

Ninieysza loteryia na realności, składa się z dwóch klas, w pierwszey każdy los musi wygrać pewnie raz, 1,000 wyciągnionych tych losów po dwa razy, a wszystkie losy pierwszey, graią także w drugiey klassie.

Losy klassy drugiey maią znaczną korzyść z powodu małey liczby 2000 losów wolnych, lecz 2100 bardzo wielkiemi, pewnemi traferami opatrzonych; — takowe losy graią w obiedwóch klasach, a zatem i na główne trafery. Każdy z takich losów wolnych wygraie pewnie dwa razy, a wyciągnione numera losów wolnych w 1szey klassie trzy razy, zaś wyciągnięte w 1szem ciągnieniu i ciągnieniu losów wolnych cztery razy wygrać muszą, a w drugiey klassie ieden los wolny po piąty raz może dosiągnąć głównego trafera. Kto w pierwszych trzech miesiącach po ogłoszeniu tey gry kupi na raz dziesięć losów do drugiey klassy, i takowe zaraz zapłaci, odbierze los gratis, dopóki takowych starczy.

Pierwsza klassa obeymuie dwie realności i 43,998 traferów wygry. pieniądze, tudzież 59000 traferów w losach do drugiey klassy, które podług onych ceny po 10 ZR. W. W. wynoszą 590,000 ZR. W. W.; tak więc pierwsza klassa obeymuie 103,000 traferów z zyskiem 840,645 ZR. W. W. — Druga klassa zawiera wraz 2100 wolno-losowych traferów, 4,700 traferów, między którymi iest główny trafer na realność Pfaffenberg, zwaną Niebo, i na dwie ieszcze inne znaczne realności, razem więc obeymuie ta loteryia 107,700 traferów w ilości do wygrania 1,297,031 ZR. w W. W.

Rozbieraiąc ułożony plan okazuie się, że dawszy 12 ZR. W. W. na los pierwszey klassy, w którey każdy los pewnie raz, a 1000 wyciągnionych tych losów po dwa razy wygrać muszą, w razie, gdy na takowy wypadnie losowy trafer do drugiey klassy za cenę 10 ZR. W. W., miłośnicy gry tylko za 2 ZR. w W. W. grać będą w dwóch klasach, dwie loteryie tworzących. Losowe trafery w liczbie 59,000 w 1szey klassie nastręczaią losy do drugiey klassy, nadto tę nadzwy-

)(

czaynę korzyść wielkiego podziału losów, przezco prawie obiawia się pewność, że graiący większą część traferów uzyskaią.

Takich korzyści i względów dla graiącey publiczności, żaden ieszcze plan gry ze wszystkich dotąd na loteryią stawionych realności nie podał i ztąd ten przewyższa wszystkie w tym rodzaiu dogodności.

Wielki dóm handlowy J. Bogscha, który przyiął na siebie uskutecznienie tego losowania, ręczy za tę grę, iakoteż za wypłatę pieniędzy wygranych i ofiarowanych summ wykupna.

Ciągnienia odbywać się będą w Wiedniu, a zwłaszcza owe 1széy klassy przypadnie iuż d. 30. Listopada b. r., a ciągnienie drugiey klassy d. 1. Marca 1827.

Los do pierwszéy klassy kosztuie 12 ZR. W. W., a do drugiéy klassy 10 ZR. W. W.

We Lwowie dostanie losów u JP. Józefa Aloyzego Justiana pod białą różą w domu Rachmila. — W Wiedniu d. 1. Czerwca 1826.

J. BOGSCH.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka Hiszpańska.

Gazeta Bremska zawiéra wiadomość, że Kartagena i Porto-Cabello mocą uchwały Rządu Kolumbiyskiego zostały wolnymi portami ogłoszone.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Gazeta Londyńska umieściła rozkaz Gabinetowy nadaiący okrętom Pruskim przywileie takie, iakich doznaią w Anglii narody, dla których nay więcéy handel ułatwiony, ponieważ okręty Angielskie w portach Pruskich tych samych używaią przywileiów.

Teraźnieysze obrady Parlamentowe nad ustawami zbożowemi dały powód do śledztw względem konsumcyi zboża w Anglii w dawnieyszych epokach, z czego ten nayważnieyszy okazuie się rezultat, iż w pierwszych 25 latach zeszłego wieku, kiedy ludność tylko 5 1/2 mil. wynosiła, reprodukcyia zboża w ogólności czyniła blisko 8 milionów kwarterów, z których 7 mil. zużywano a 1 mil. wyprowadzano, podczas, gdy w roku upłynionym 1825 ludność ta podniosła się do 12 mil. i skonsumała 19 mil., z ktorych 15 mil. produkuie, a 4 mil. były wprowadzone. Z tego porównania widziemy, iż chociaż reprodukcyia zboża od wieku pomnożyła się w Anglii, i chociaż przez ziemniaki żywność iest podwoioną, iednakowoż kray na teraz dla własnéy konsumcyi nie w stanie tyle produkować, ile potrzebuie.

Bil względem wprowadzenia zboża przeszedł w d. 17. Maia w Izbie Niższéy podczas trzeciego odczytania bez oporu, po oświadczeniu Ministrów, że na teraz przedsięwzięte środki nie będą w przyszłych rozprawach nad ustawami zbożowemi stanowczemi.

P. Wynn doniósł Izbie Niższéy imieniem P. Kanninga, że ten uczyni w d. 19. Maia Izbie wniosek na odroczenie do d. 26. t. m., którém posiedzenie Izby Niższéy zakończy się; Izba Wyższa może swoie prace przed d. 26. Maia ukończyć.

Rapport P. Jacob w biurze handlowém Londyńskiém złożony, datowany d. 21. Lutego r. b. »O stanie handlu zbożowego i rolnictwa w prowincyiach Pruskich nad morzem Baltyckiém i kraiach pogranicznych« mocno zaiął umysły wszystkich. P. Jacob w moc wydanych mu przez biuro handlowe instrukcyy z d. 25. Czerwca, udał się w podróż w połowie r. z. przez Niderlandy, prowincyie Prus nadreńskie do Berlina, z tamtąd przez Szczecin poiechał do Gdańska. Zkąd przez Toruń i Warszawę poiechał do Krakowa, i wrócił do Londynu przez Galicyią, Morawę, Arcy-Xięstwo Austryi, Bawaryią, Wirtemberg, Strasburg i Paryż. Izba Niższa w d. 14. Marca zaleciła druk tego raportu; że zaś Mowcy w Parlamencie często się do niego odwołuią, a prócz tego raport rzeczony, z wielu względów iest interesownym, udzielamy go więc w wyiątku:

Wszędzie, mówi P. Jacob, słyszałem między właścicielami, dzierżawcami i handluiącymi zdożem, skargi na smutny stan, w iakim się teraz znayduią, a skargi te były tak powszechne, iż wszelkie podeyrzenie nikło, aby nie miały być skutkiem rzeczywistego stanu rzeczy. Skoro ceny płodów wszelkiego rodzaiu z trzech lub czterech lat ostatnich, porównamy z tém, co wiemy o poprzedzaiących latach bezpośrednio, lub z iakimkolwiek czasém dawnieyszym, z którego pewne wiadomości o cenach produktów zachowano, wtedy znayduiemy wyraźny dowód, że skargi te są sprawiedliwe. Ważną było nader rzeczą porównanie cen zboża z kilkunastu lat następnych; lecz to z wielą trudnościami połączone było, a mianowicie co do cen przed rokiem 1815, iuż to z powodu niepewności w czasach woiennych, iuż też w wielu mieyscach z powodu zmiany monet.

W Gdańsku utrzymywano porządne reiestra cen zbożowych prawie od lat 200. W Berlinie dostałem ie od lat 50; w Warszawie od 30. Z resztą musiałem przestawać na ostatnich 10 latach. Przez długi przeciąg lat, handel zbożowy kraiów przez Wisłę z morzem związek maiących, prowadzony był wyłącznie przez Gdańsk. Pozniéy gdy miasto to nie należało do Prus, handel zbożowy tego miasta nie doznawał opieki Pruskiego

Rządu: przeciwnie, starał się Rząd pomieniony inny dla niego otworzyć kanał, ogłaszaiąc Elbląg i Piławę za porty wolne dla handlu. Odtąd, choć po przyłączeniu Gdańska do Prus, Elbląg utracił swoie prywileie, zatsrzymał iednak ciągle pewny udział w handlu zbożowym. Teraz Rząd Rossyyski stara się część handlu zbożowego Polskiego na Rygę obrócić, i w tym celu pracuią nad kanałami, aby przez nie towary do Dźwiny sprowadzić. Lecz zdaie się rzeczą niepodobną, aby znaczna część handlu zbożowego Polskiego na ten kanał skierowaną bydź mogła, gdyż port Rygski dłużey lód pokrywa niż port Gdanski; odległeyszy iest od kraiów zboża potrzebuiących; klimat do suszenia zboża mniey dogodny, a dotąd przynaymniey nie ma tak wykornych magazynów iak Gdańsk. Mała część handlu zbożowego idzie także przez Memel. Z południowych prowincyy Polskich, mianowicie z okolic Krakowa i Sandomierza, gdzie naylepsza udaie się pszenica, znaczna iey ilość wychodzi lądem do Szląska, i tam w Wrocławiu i innych mieyscach część iey potrzebowaną bywa. Naywiększa iednak ilość idzie Odrą, a potém Hawelą do Berlina, gdzie tę pszenicę wyżey nad inną cenią, i szczególniey do Niemieckich placków używaią. W latach w których ceny zboża w Anglii znaczney doszły wysokości, przesyłano ią w części do Anglii przez Szczecin. Wszystkie atoli mieysca, przez które zboże z Polski do Anglii dostaie się, małey są wagi w obec Gdańska i Elbląga.

Zboże na handel przeznaczone pochodzi właściwie z gruntów dziedzicznych tych właścicieli, którzy ie sprzedaią. Grunta te uprawiaią oni własnym kosztem przez zaciągi czyli poddanych; a ci, dla siebie tyle tylko uprawiaią zboża, ile na ich potrzebę wystarczy: bardzo rzadko im nad potrzebę zostaie. Ztąd pochodzi, że w Polsce nie tak iak w innych kraiach ten gatunek zboża nie w małych ilościach na sprzedaż przychodzi; tam bowiem nie należy uważać pszenicy za przedmiot codzienney potrzeby, a przeto trudno, w małych osobliwie miasteczkach, znaleźć kupca na nią. Owszem pszenicę uprawiaią po większey części na konsumcyią zagraniczną. Prawie cały handel wewnętrzny Polski iest w ręku żydostwa; przez iego ręce odbywaią się wszelkie interesa pieniężne. A że właściciele gruntów w ostatnich czasach naywięcey ucierpieli; wszyscy przeto z małym bardzo wyiątkiem, stali się mniey więcey od Żydów zaległymi. Są powody do wierzenia, iż mało iest nader właścicieli dóbr ziemiańskich wolnych od długów, i że przeciwnie, wielu bardzo w krytycznem znayduie się położeniu, w którém nie raz zmuszonymi się bydź widzą całą przewyżkę swych płodów odstępować wierzycielom, skoro ie tylko iakożkolwiek zbydź można. Żydzi przez swe rozgałęzione związki, maią więcey sposobności do doyścia, iaką w ogóle cenę za zboże otrzymać można; a właściciele pozbawieni tey dogodności, przez stan swóy w iakim się teraz znayduią, muszą przyymować cenę, iaką im wierzyciele przepiszą.

Nad brzegami Wisły, w mieyscach gdzie naydogodniey zboże ładować na statki, iest bardzo wiele wybornie urządzonych składów. Pospolicie cały przychód żniwa, ile bydź może nayspieszniey, zsypuią do tych składów; tam zostaie zboże w ręku wierzycieli, którzy ie albo za umówioną cenę zabieraią, lub do Gdańska na riziko dłużnika posyłaią. W każdym atoli przypadku pieniądze dostaią się do rąk wierzyciela. Koszta składowego, przewozu, cła i t. d. w ostatnich czasach, w porównaniu do cen zboża, tak były wielkie, iż po sprzedaniu, mało bardzo na korzyść właścicieli gruntów przypadało; a posiadłości znacznemi obciążone długami, po większey części nie mogły wzrastaiących procentów opłacać.

(*Ciąg dalszy.*)

Względem iuż namienionego pokoiu z Birmanów dowiaduiemy się co następuie: Prowincyie odstąpione są: Arakan, Merguy, Tavoy i Zea. Prowincyie czyli Państwa Aszeen, Cachar, Zeatung i Munipore poruczone będą Xiążętom, których mianować będzie Rząd Angielski. Przy dworze tychże będą Rezydenci Angielscy, każdy ze strażą 50 ludzi. Okręty Angielskie będą miały wolny przystęp do portów Birmańskich, i będą mogły towary swoie bez opłaty wyładowywać. Okręty ich nie będą zmuszane za przybyciem swóy styr oddawać, lub działa swoie na ląd wysadzać. Nikt z powodu swoiey opinii podczas woyny lub za czynności nie będzie prześladowany. Siam obięte iest także traktatem pokoiu.

Niemcy.

Arcy-Xiążę Karol ze swoią Małżonką Arcy-Xiężną Henryietą iadąc do wód w Biberich przybył w towarzystwie Xięcia Nassauskiego do Koblencyi.

Turcyia.

Dostrzegacz Austryiacki pod napisem: »*Z Konstantynopola d. 25. Maia*,« umieścił następuiący artykuł:

W. Porta dała wczoray odpowiedz pismienną na Notę Ces. Rossyyskiego Sprawuiącego interesa P. Minciaki w d. 5. Kwietnia podaną, którey treść, ustnem oświadczeniem Reis-Efendego w d. 4. t. m. Tłomaczom Ces. Ross. Poselstwa o uchwale iego Dworu, z zaspokoieniem stron obiedwóch rzeczy

załatwiła,*) i P. Minciaki takową natychmiast przesłał do Petersburga.

Dalsze wiadomości z owemi doniesieniami, które Porta w nocy z d. 30. Kwietnia otrzymała**) zgodzaią się w główney rzeczy z owemi doniesieniami. Załoga 3000 przy wycieczce w nocy z d. 21. na 22. Kwietnia została powiększey części zniesiona; zaś 6000 kobiet i dzieci szczęściem ocalało. Ibrahim Basza przybył do Patras w d. 28. Lutego zkąd przez Kalavritę i Tripolizę wyruszył do Argos, i chciał z całem woyskiem obrocić się ku Napoli-di-Romania. Kapudan Basza popłynął z pod Messolungi na Archipelag, gdzie połączy się z eskadrą Ibrahima Bieja tutay uzbroioną i iak sądzą, przedsięwziąć ma wyprawę przeciwko Hydrze, na któreyto wyspie podług wiadomości ze Smirny z d. 3. Maia zayść miały w ostatnich dniach Kwietnia krwawe sceny, ponieważ lud opierał się odiazdowi naybogatszych i naymożnieyszych rodzin, które po doniesieniu o upadku Messolungi postanowiły zabezpieczyć życie i maiątek.

W Napoli-di-Romania, w mieyscu różnorodnych intryg i stronnictw nie ma granic anarchiia, z obawy uderzenia nieprzyiaciela. Nie zdaie się podlegać wątpliwości, że Maurokordato będąc oddawna przedmiotem nienawiści Rumeliotów, złożył swóy urząd i nateraz udał się do Hydry. Równie i Konduryioty opuścić miał Napoli-di-Romania, i udać się do Hydry. List z Athen z d. 15. Kwietnia pisze w tey mierze: »Cośmy przewidzieli, stało się***), Maurokordato uchylił się od spraw publicznych; iestto rzeczą pewną, sam pisał o tem do Perro. Colleti iest iego naywiększym antagonistą, a Kapitanowie Rumelioccy nie nawidzą go; duch zabiegów bardziey iak kiedy iest czynnym. Ypsylanti ma być wybrany Prezydentem Zgromadzenia narodowego w Piada, które ieszcze prac swoich nie rozpoczęło. Deputowani Hydryioccy ieszcze nie przybyli; zaś Goura stanął iuż istotnie w Piada, dla pilnowania interesów Kapitanów Rumeliockich od których iest umocowany.

Pułkownik Fabvier, którego korpus po klęsce w Negroponcie rozproszywszy się po wyspach Andros, Tyne i innych przyległych, popełnia tamże naywiększe bezprawia przeciwko b zbronnym tych wysp mieszkańcom, zdaie się, że zezwolił na naleganie Filelenów, którzy w nim maią ufność, i postanowił powrócić do Napoli di Romania, gdzie iak sądzą ma kierować robotami ku obronie tey twierdzy.

Podług zeznania naocznego świadka wypadku pod Karysto, który do Syra przybył, woysko regularne greckie zwane Ταχτεκςι w ciągu kilku miesięcy z naywiększém natężeniem przez Pułkownika Fabvier utworzone, nie odpowiedziało nadziei swoiego dowódcy, i swoiém nieporządnem i trwożliwém postępowaniem sprawiło, iż ta wyprawa zły skutek wzięła. Zaledwie ukazała się piechota nieprzyiacielska, gdy się woysko to rozbiegłszy, pokryło po za drzewa, na skały lub zaięło wzgórza, i tak dawało ognia do Turków, którzy ieszcze milę drogi oddaleni byli. Jazda, pod sprawą P. Regnault de St. Jean d'Angley (syna znanego Radcy Stanu za czasów Cesarstwa Francuskiego) zdawała się być większą ożywiona odwagą, ruszyła śmiało, lecz w naywiększym nieładzie na nieprzyiaciela, atoli zbliżywszy się na wystrzał z broni przed czoło nieprzyiaciela, obróciła się raptownie i zostawiła dowódcę, który naprożno starał się wstrzymać uciekaiących i zaledwie sam uszedł niewoli.

Przy powiększaiącey się codziennie anarchii rozboie morskie biorą przewagę. Sam nawet Komodor Hamilton zniewolony został zniszczyć kilka Mistyksów, ponieważ Korsarze ci, tak nieszczędzili okrętów angielskich, iak i innych narodów, i one rabowali. *). Admirał francuski Rigny przeznaczył Władzcom w Nauplia peremtoryczny termin do zwołania owych rozbóyniczych okrętów na d. 10. Maja, i oraz oświadczył, że po upływie onegoż, marynarka francuska pod iego rozkazami będąca otrzymała rozkaz postępować bezwzględnie przeciwko tym rozboynikom, gdzie ich napotka.

— *Z Bukarestu dnia 19. Maia.* —

Dzisiay ruszył Baszbeszli Aga Ibrahim, stosownie do rozkazów W. Porty, ze wszystkiemi swoiemi milicyiami w naywiększym porządku. Pod sprawą Ibrahima Agi wyszło blisko 400 ludzi z Bukarestu; resztę zaś, aby nie był wstrzymany w swoim pochodzie, podzielił na małe oddziały pod dozorem zaufanych Oficerów i przeznaczył onym drogę do oyczyzny przez Widdin, Nikopol, Ruszczuk, Totrokai. Sam udał się przez Silistryią, zkąd w krótkim czasie powróci do swoiey wsi Malkiane, pod Warną, a potem uda się do Konstantynopola.

Hospodar zaprowadził iuż w obwodach nowe milicyie Xiążęcemi rozkazami zaopatrzone w liczbie 240, a to zupełnie na stopie iak były przed wybuchnieniem powstania w roku 1821, których Naczelnikiem, Baszbeszli Aga, mianował Xiążę Ghika swoiego Tatara.

*) Porównay N. 58. Gazety Lwowsk.

**) Porównay N. 59. Gazety Lwowsk.

***) Porównay list z Athen z d. 15. Maia w N. 53. Gazety Lwowsk.

*) Udzielemy iutro urzędowóy wiadomości, którą *Spectateur oriental* w tey mierze zawiera.

Przyp. Dost. Aust.

Redakcyia Jozefa B e n s y ;, Drukiem Piotra P i l l e r a.